

**Załącznik
do uchwały Nr 188/XXIX/13
Rady Miejskiej w Szydłowcu
z dnia 27 czerwca 2013 roku**

**Gminny Program Wspierania Rodziny
na lata 2013 – 2016**

Wprowadzenie

Rodzina, to naturalne środowisko wychowawcze dziecka, które wpływa na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rozwój emocjonalny i intelektualny młodego pokolenia zależy od prawidłowo spełnianej funkcji przez środowisko rodzinne. Niskie dochody rodziny, powodujące sytuacje, w których nie będzie ona w stanie własnym staraniem zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych, to tylko jeden z czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Dodatkowymi problemami są często alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2016 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z póź. zm.
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej późn. zm.

I. Adresaci

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu miasta i gminy Szydłowiec, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

II. Diagnoza

Pod opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu aktualnie znajduje się 1044 rodziny, z czego 147 rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, co stanowi 14.08 %W rodzinach tych wychowuje się 464 dzieci. Ośrodek w 2012 roku zatrudniał 2 asystentów rodziny, pod opieką, których znajdowało się 18 rodzin.

Tabela nr 1: Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

rodziny	liczba rodzin
z dziećmi do 6 r. ż.	159
z dziećmi do 18 r. ż.	452
wielodzietne	110
niepełne	106
z dzieckiem niepełnosprawnym	47

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Tabela nr 2: Rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	Liczba dzieci w rodzinie							
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci	8 i więcej dzieci
Liczba rodzin	190	171	75	22	7	3	3	2

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są ubóstwo, bezrobocie, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z uwagi na sytuację ekonomiczną – gospodarczą gminy Szydłowice oraz ubogą infrastrukturę, osoby w wieku produkcyjnym nie mają szans na zdobycie zatrudnienia na terenie gminy. Aktualnie bezrobocie na terenie powiatu szydlowieckiego wynosi 37,6 % ? (źródło: PUP w Szydłowcu).

Tabela nr 3: Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej.

	Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej				
	ubóstwo	bezrobocie	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	niepełnosprawność	inne
Liczba rodzin	756	722	147	267	344

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Dzieci w wieku przedszkolnym, mogą uczęszczać w Gminie Szydłowice do, 2 przedszkoli w mieście i 18 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Na naszym terenie funkcjonuje również 1 przedszkole prywatne i przedszkole prowadzone pod patronatem parafii.

Tabela nr 4: Struktura przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w Gminie z uwzględnieniem ilości dzieci do czasu wypełniania obowiązku szkolnego (wg stanu na rok szkolny 2012/2013).

	Przedszkole				Oddziały przedszkolne (szkoły podstawowe)
	Nr 1	Nr 2	niepubliczne	parafialne	
Liczba dzieci	125	135	13	22	240

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Ponadto 13-ro dzieci uczęszcza do niepublicznego przedszkola i 22 dzieci do przedszkola działającego pod patronatem parafii

Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu)

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w im. Jana III Sobieskiego w Sz- cu – 96 dzieci
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Sz-cu – 80 dzieci
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie – 30 dzieci

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku – 13 dzieci
 - Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej – 8 dzieci
 - Filia w Zdziechowie PSP nr 2 – 13 dzieci
- Realizację obowiązku szkolnego – gmina Szydłowiec jako organ prowadzący szkół – zabezpiecza w 5-ciu szkołach podstawowych i w 3-ch gimnazjalnych

Tabela nr 5: Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szydłowiec (wg stanu na rok szkolny 2012/2013)

	SP Nr 1	SP Nr 2	PSP w Majdów	PSP w Sadku	PSP w Wysokiej	Filia w Zdziechowie PSP Nr 2	PG Nr 2 w Szydłowcu	PG Nr 1 w Szydłowcu	PG w Majdowie
Liczba dzieci	472	419	121	55	63	18	299	269	63

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Tabela nr 6: Ilość dzieci objętych dożywianiem w przedszkolach, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” rok szkolny 2012/2013

	Nazwa przedszkola		
	Przedszkole Nr 1 ul. Wschodnia	Przedszkole Nr 2 ul. Staszica	Niepubliczne Przedszkole
Liczba dzieci	26	35	3

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Tabela nr 7: Ilość uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szydłowiec objętych dożywianiem, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w okresie roku szkolnego 2012/2013

	Nazwa Szkoły							
	PSP NR 1 w Szydłowcu	Zespół Szkół w Szydłowcu	PG Nr 2 w Szydłowcu	Zespół Szkół w Majdowie	PSP w Sadku	PSP w Wysokiej	PSP w Zdziechowie Filia Zespołu Szkół w Szydłowcu	PSP w Wysocku do VI 2012
Liczba dzieci	236	289	98	135	35	39	42	17

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Tabela nr 8. Ilość uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szydłowiec objętych stypendiami socjalnymi (dane za rok szkolny 2012/2013).

Nazwa szkoły	Liczba dzieci
PSP nr 1 w Szydłowcu	140
PSP nr 2 w Szydłowcu	116
PSP W Majdowie	52
PSP w Wysokiej	21
PSP w Sadku	20
PSP Budki	
PSP Zdziechów	3
PSP Chlewiska	1
PSP Gąsawy Rządowe	1
Publiczne Gimnazjum Nr 1	39
Publiczne Gimnazjum Nr 2	76
Publiczne Gimnazjum Majdów	19
Publiczne Gimnazjum Orońsko	2
Publiczne Gimnazjum Chlewiska	1
Publiczne Gimnazjum Wieniawa	1

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dotkniętych problemami socjalnymi, tj. ubóstwo, bezrobocie kierowane są na świetlice, zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne w celu zagospodarowania im czasu wolnego oraz pomocy w nauce.

Tabela nr 9: Działalność świetlic szkolnych, z uwzględnieniem liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szydłowiec korzystających z zajęć świetlicowych (rok szkolny 2012/2013).

	Nazwa szkoły		
	PG nr 2 w Szydłowcu	PG nr1 w Szydłowcu	PSP nr 1
liczba uczniów w świetlicy szkolnej	42	152	150

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu prowadzi też pracę z rodzinami dysfunkcyjnymi, w których występuje przemoc oraz różnego typu uzależnienia. W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szydłowcu prowadzone były działania interwencyjno wspierające dla 120 rodzin. Ponadto rodziny dotknięte przemocą kierowano do zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. W okresie od miesiąca kwietnia 2011 r. do 31.12.2011 r. zespół rozpatrzył 23 niebieskie karty w tym rodzin z dziećmi było 10. W roku 2012 Zespół Interdyscyplinarny rozpatrzył 27 Niebieskich kart w tym rodzin z dziećmi było 11. Karty założone były przez następujące podmioty:

- - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 4 karty
- - Powiatowa Komenda Policji – 21 kart
- - system oświaty – 1 karta
- - system ochrony zdrowia – 1 karta

W trzech przypadkach skierowano zawiadomienie do prokuratury o wgląd w sytuację rodziny i sprawdzenie czy zachowanie jej członków nie nosi znamion przestępstwa.

W 2012 roku tutejszy ośrodek przeprowadził szeroko zakrojoną akcję profilaktyczną dotyczącą przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach projektu „Wielopoziomowa edukacja szansą na przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie”. Projektem tym było objętych 909 osób w tym uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych, nauczyciele, rodzice, sprawcy przemocy.

Skalę zjawiska przemocy domowej w latach 2010 – 2012 obrazuje tabela 10.

Tabela nr 10. Dane Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu dotyczące zjawiska przemocy domowej w latach 2010 – 2012 r.

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych (wszystkich)	792	1013	737
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych, których efektem było wszczęcie procedury	148	119	41
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej objętych procedurą	154	128	112
Liczba wszczętych i zakończonych postępowań dotyczących przemocy domowej	57	33	36

źródło: Powiatowa Komenda Policji w Szydłowcu

Tabela nr 11. Ilość rodzin wymagających wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu z powodu przemocy, uzależnień

rok	Liczba rodzin				
	Powody wsparcia				
	ubóstwo	nieporadność opiekuńczo – wychowawcza	alkoholizm	narkomania	przemoc
2010	778	136	53	1	0
2011	729	134	55	1	23
2012	756	147	54	1	27

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu go poza rodziną biologiczną. Aktualnie w pieczy zastępczej umieszczonych jest 7-ro dzieci w tym:

- w rodzinach zastępczych – 4 dzieci
- placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 3 dzieci

Z tego tytułu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu ponosi koszty zgodnie z ustawą o systemie pieczy zastępczej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu współpracuje z rodzinami biologicznymi, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Działania Ośrodka polegają na dokonaniu diagnozy sytuacji rodziny i na jej podstawie sporządzeniu planu pracy z rodziną. Plan pracy z rodziną jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Celem współpracy MOPS z rodziną biologiczną jest motywowanie rodziców do utrzymywania regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz konsekwentne realizowanie założonych

celów. Ośrodek wspiera rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią, przyczyną powierzenia dzieci pod opiekę rodziny zastępczej.

Od wielu lat Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu, w ramach własnej działalności, realizuje projekty skierowane do rodzin dysfunkcyjnych, w szczególności z powodu bierności zawodowej, występowania w rodzinach wielu niekorzystnych dla niej zjawisk np. przemoc domowa itp.

Tabela nr 12: Projekty realizowane na rzecz rodzin przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Rok	Nazwa projektu	Do kogo skierowany	Liczba rodzin/osób	Liczba dzieci w rodzinach biorących udział w projekcie
2008	„Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby społecznie wykluczone	28	
2009	„Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby społecznie wykluczone	30	
2010	„Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby społecznie wykluczone	30	
2011	„Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby społecznie wykluczone	28	38
2012	„Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby wykluczone społecznie	28	25
2012	projekt „Wielopoziomowa edukacja szansą na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”	uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych, rodzice, pedagodzy, mieszkańcy Miasta i gminy Szydłowice	909	618

Źródło : Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

III. Zasoby

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w, Szydłowcu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,

- placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu,
- Sąd Rejonowy w Szydłowcu,
- placówki służby zdrowia,
- kuratorzy sądowi,
- prokuratura
- organizacje pozarządowe

IV. Zadania

Cele szczegółowe Programu	Zadania	Realizator
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	MOPS w Szydłowcu
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, w szczególności dzieci	MOPS w Szydłowcu
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	MOPS w Szydłowcu
	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia	Urząd Miejski w Szydłowcu – Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Praca z rodziną	Diagnozowanie rodzin wymagających wsparcia	MOPS w Szydłowcu
	Praca socjalna, w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny	MOPS w Szydłowcu
	Zapewnienie asystenta rodziny w rodzinach wieloproblemowych	MOPS w Szydłowcu
	Kierowanie rodzin do projektów pomocowych	MOPS w Szydłowcu specjaliści ds. przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy, psycholog, terapeuci
	Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne	MOPS w Szydłowcu, współpraca pracowników socjalnych ze szkołami, organizacjami pozarządowymi
Kwalifikowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na wypoczynek letni	MOPS w Szydłowcu, , organizacje pozarządowe	
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących zdarzeń i sytuacji	Kontakt instytucji publicznych i niepublicznych w celu wzajemnej wymiany informacji i pomocy rodzinie	Współpraca pracowników socjalnych z kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi, dzielnicowymi
	Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami	GKRPA, psycholog, terapeuta
	Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą	Zespół interdyscyplinarny, grupy robocze

Interwencja kryzysowa	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo – wychowawczych	Budżet gminy Budżet MOPS
	Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	MOPS w Szydłowcu
Pomoc rzeczowa dla rodzin	pomoc w kwalifikowaniu osób do udzielenia pomocy rzeczowej z Szydłowieckiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom Najuboższym, dystrybucja odzieży wśród osób potrzebujących	MOPS w Szydłowcu we współpracy z organizacjami pozarządowymi
Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin	Działalność informacyjno-edukacyjna	Urząd Miejski w Szydłowcu MOPS w Szydłowcu organizacje pozarządowe

V. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2016 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Szydłowiec, środków ujętych w budżecie MOPS w Szydłowcu oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VI. Monitorowanie i ewaluacja

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2016 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu. Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez sporządzenie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w danym roku obowiązywania programu. Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań.

Sprawozdanie zbiorcze z realizacji Programu w danym roku, przedłożone zostanie w terminie do 30 kwietnia każdego roku Radzie Miejskiej w Szydłowcu wraz z wnioskami i potrzebami związanymi z realizacją zadań w kolejnym roku.